

SZEGEDI HIRADÓ.

18-dik szám.

Üsütörtökön nyárelő 30-án 1859.

Első évfolyam.

Megjelenik:

Hetenkint kétszer, csütörtökön és vasárnap reggel.

Szerkesztői iroda:

Tanodaútea, Lemle-féleház, 359. szám, hová a kéziratok bérmentve utasítandók.

Kiadóhivatal:

Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési feltételek.

Szegeden hazhozordással: Egész évre 6 frt, — félévre 3 frt, — évnegyedre 1 frt

60 kr., — máj.—aug. évharmadra 2 frt, — máj.—dec. 3/4 évre 4 frt austr. ért.

Vidékre postán: Egész évre 8 frt, — félévre 4 frt, — évnegyedre 2 frt, — máj.—aug.

évharmadra 2 frt 80 kr., — máj.—dec. 3/4 évre 5 frt 60 kr. austr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:

Az öthasábos petítor egyszeri hirdetéséért 7 ujkr. kétszerinél 6 ujkr., többszörinél 5 ujkr. Bélyegdíj minden egyes beíratásért 30 ujkr. A nyilttérben a háromhasábos petítorig-tási díja 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetmények Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez elvezendők.

Előfizetési fölhívás

a „Szegedi Hiradó“

1859. másod félévi folyamára.

Nem a legszerencsésebb időben indítottuk meg lapunkat.

Az olasz felsziget harcálmája, a puskaropogás és ágyudörgés közelebről látszanak érdekelni olvasóközönségünket a gazdaszatnál és kereskedelemnél, melyekért lapunk főnáll és küzd.

Mindemellett nincsen panaszra okunk, mert dacára a háborúkozta nyomasztó körülményeknek, előfizetőink száma a nyolcszázat meghaladja.

Ez elég ugyan arra, hogy lapunk anyagilag főnállhasson; de nem elég arra, hogy a kítűztük célt: az olvasási vágy terjedését, a gazdaszat okszerű haladását, a kereskedelem általános emelését az alföldön elérjük.

Ha nem egészen kéthavi működésünkre visszapillantunk, meg lehetünk elégedve működésünk eredményével.

Előfizetőink száma, mely lapunk megindultakor alig 200 volt, mostanig négyannyira szaporodott. Munkatársaink nevével nem dícskedtünk. Lapunk habásjain Erkövy Adolfól, Szász Károlytól, Losonczy Lászlótól, Vadnay Károlytól, Abonyi Lajosától találtak olvasóink dolgozatokat.

Birjuk Sárosy Gyula és Remellay Gusztáv ígérétét, hogy lapunkat műveikkel gazdagítandják. A jövő félév első számával „MAGYAR ÖNKÉNTÉSEK” című korszerű regényt kezdendünk meg a lapok szerkesztőjétől, mely annálkább érdeklendi olvasóinkat, mert legtöbb jelenete az utolsó francia háborúból van merítve, amennyiben az hazánkat is érintette és érdekelte.

Hogy kedvdérítő olvasmányak se legyenek szükségben előfizetőink, a „Dongó” vidorkedvű szerzőjét, Kmetty Istvánt kértük föl s nyertük meg segéditársul.

A „Szegedi Hiradó” ezentúl is mint eddig a magyar alföld, különösen a gazdag tiszavölgy érdekeit képviseli.

Az alföld viszonyairól, a világ kereskedelmi és iparmozgalmainról értekeznek. Szegedi s vidéki híreket ad, a köztételeket, irodalom és művészet állapotával ismerteti meg olvasóit.

Intézkedtünk, hogy helybeli üzleti tudósításaink az árak meghatározásán kívül, minden nevezetesebb adásvevést magukban foglaljanak.

Több olvasónk kíváncsára a városban elhaltak névjegyzékét is adjuk.

Az időjárásnak, lég- és hőmérséknek szintén van rovatja lapunkban.

A „Szegedi Hiradó” máris feleesszámu olvasókkal bírva, a beleíratott hirdetmények jutányos voltak mellett a hirdetőre nézve is eléggé előnyösek.

Előfizetési feltételek:

Félévre, az az: jövő hó elejétől az év végeig helyben 3 frt, vidékre 4 frt; évnegyedre, az az nyárelő elejétől őszelő végeig helyben 1 frt 60 kr, vidékre 2 frt osztr. értékben.

Gyűjtőknek minden 10 előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk, melyet az illető bárkire címezethet.

Az előfizetések és hirdetmények Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez elvezendők. Minden előfizetőnk csak egy társat szerezzen maga mellé, és a tiszavidek közlönye szép számu olvasókkal bírand.

Főlkérjük azon nemeslelkű hazafiakat, kik a magasabb műveltség és értelmiség tekintélyével bírnak a vidéken, működjenek válllvetve velünk az ügyért, hogy befolyásuk által lehessen lapunk az, mi lenni akar: a művelődés, az ismeretek és a fölvilágosodás terjesztője a nép között.

Szegeden, nyárelő végén 1859.

A „Szegedi Hiradó” szerkesztősége.

Alföldi viszonyok.

Unalmas levelek a pusztalaki szállásról.

II.

T. Ujságíró ur! Álomban sem hittem volna el, hogy oly nagy tisztességben részesítse Uraságod a pusztalaki unalmas levelet. — Attól tartok, hogy még majd kárát valja ennek a nagy szíveségnek; mert bármi jó ajánlatot mond is a kis csillag alatt, de bizony az ily fajta iromány az ujságlap elejére állítva legalább egy pár százat elretenthet annak olvasásától, még inkább pedig az előfizetéstől. Az elijesztés pedig ágyúkkal való háborúban nyereség lehet ugyan, de bizony veszteség az az okoskodással való hadakozásban, aminőt a könyv- és ujságírók harcolni kénytelenek az emberi balgatagságok ellen; mert már biz én csak így fogom föl az írástudomány célját, hogy azt a könnyen forgatható tollféle eszközt se boldondjában fogja kezébe a józanul gondolkozó ember, hanem hogy jól megfontolt gondolatokat stüssön vessen mások fejébe és szívébe, és azokat a tapasztalatokat, melyeknek maga talán nagyon is drága árát adta meg, embertársainak minél olesóbban átadja. — Ezen oknál fogva, ha nagyon szívén fekszik mondani valóját, avégett, hogy meghallgassák szavait, akikhez intézi azokat, még valami nyájas móddal fonja be, mint édes anya szokta kisdéit, simogatással és szép ígéretekkel oktatás alá édesgetni, szép hangzásu címet tűz ki beszéde elé, meg mindenkép megadja annak savát borsát, kelleme alakot is ad szavainak, amint azt különösen az újabb időkben igen sok irányban vettem észre, sőt mellékes tekintetből olykor szerfölött való mértékben is, mint a nagyvárosi kereskedőknél és szatócsoknál, kik minden kelmejóket és árulni valójokat a legkecsgettebb módon állítják ki, hogy minél hamarabb s nagyobb haszonnal eladhassák.

De már magam részéről, ha rendes könyvíró volnék is, amint nem vagyok, mégis inkább már csak annak az ügyetlen magyar vendéglősnek példáját követném, ki föltáladja a burgonyát hajában s nem nevez sem ételt sem italt kikeresett néven, hanem ad valódi táplálékot igaz mértékkel, őszinte szívességgel. Azonban nehogy igen sok legyen ebből a teketóriából, hát ha úgy tetszik, majd ott a Sz. Hiradó-nak valami hátulról szögletében is kibeszélhetném a pusztalaki elmélkedéseket. Hiszen azok a nagyvárosi és kereskedési hírek körülötte majd nyomban fölfürsítik az én széles füres levelembé beféradt s legialább is az elszunnyadásig utazkozó olvasót. — Mintha testi szememmel látán s füleimmel hallanám, már eddig is nem egy híve fejesőlválva kérdé: Ugyan mit akar ez a feleskei Nótárius forma ember tulajdonképen ebben az ujságban kipodgyászolni, holmi prücsök bántják-e elméjét, avagy talán... nagyon a veséje mélyében fészkelhet valami, hogy oly nehezen áll elő vele. — És valóban az így kérdőt nem nézném rossz indulatnak, sem értelemben fogatkozottnak. Minden jó gyümölcsnek meg van a magva. — Már aki annyira jutott, hogy minden beszédnek minden szónak igazi magvát velejét keresi, azzal szót váltani nem sikertelen dolog. Hanem e tekintetben megkövetem tisztességgel a kedves olvasókat, ha világosan kimondom, hogy bizony igen igen kevésre nézve áll ez a mi régi közmondásunk: „Mondott szóból ért az ember.” Még

kevesebbnél tapasztaltam azt, hogy az írásból olvasott szót igazán megértene, kivált mainapság, midőn annyi mindenfélével vannak telve az elmék, hogy alig férhet beléjük épen az, ami leginkább beléjük való volna. Ez az állapot okozza azt a sok könyv- és ujságlapírást, aminek persze ezredrésze sem ujságot beszél, hanem szükségből csak újonan föltáladja az ezerszer és milliószor elmondottakat, s még akkor is úgy jár, mint a szegény gyermektanító, ki egész a rekedtségig magyarázatot valami szép igazságot s aztán, midőn végképen kitérad, azt látja a bamba gyermek feletéből, hogy falra borsót hányt, sőt néha még amit tudott is a jámbor, kiejtette eszéből a sok értelmezés miatt. — Sok tapasztalás után mondom ezt; de azért még sem kímélem a szót, ha valamit jól megérteni o hajtunk. A mai világban annyira megfogytakozott a hitel, hogy az igazlelkűnek is keserves gondjába kerül azt kinyerni. Nem bánom, tartsák mindezt százan higlevesnek, csak minden százegyedik találjon benne egy kis lelki szikrát. Ugy majd csak mégis megértjük egymást valahára.

Képzelve t. Ujságíró uram, miben akasztotta meg elmémet a multkor egyik jó szomszédom! Midőn a szép terepélyes diófa alatt a Sz. Hiradó első számait olvasgatnám, szokás szerént oda gyűltek az én kedves látogatóim, s az én örvendőzésümet ez újabb lelki szaporodás fölött arval a bústó mondással háborította meg Csontos Tamás atyám-fia, hogy biz azon tulajdonkép nincs mit örülnöm; mert az nem sok jónak a jele, mikor az ujságírók szaporodnak. „Hogy hogy? Tamás bátya!” mondan szemeimet rámeresztve; de ő nem hogy tágitna, hanem oly szemenszedett szavakkal adta elő, amit gondolt, hogy kevés hia volt, hogy engem is ki nem forgatott gyökeres meggyőződéséből. Elmondta t. i. oly folyamatu beszéddel, minőt az országgyűlésen is meg lehetne hallgatni, hogy a régi jó világban nem volt ez a sok irkafirkálás, és annak olvasása; mégis boldogabban élt akáarki fia, mint a mióta az a töméntelen papirospusztítás divatba jött; különösen hogy akkor kezdődött meg a nyomorúság, mikor Szegeden először ujságot kezdtek írni. Nem tagadja ő, hogy szép a tudomány, hasznos az írás és olvasás tanulása; de hát mért rosszabbak napról napra az emberek, mióta mindezt gyakorolják; mért különösen rosszabbak ott, ahol leginkább taníttatnak? Jól látta ő, hogy a pusztai nép közt is van sok rossz, de senkisé hiteti el vele, hogy a városbeli egy mákszemnyivel is jobb volna, sőt száz meg száz példát tud a városi nép olyatén romlottságáról, minőre az alsóbbrendű sehogysem képes vemedni. ... Mondhatom eléggépen összeszedtem elmémet ellene, de csak annyiban maradtunk, hogy a végén is ezeket mondta: „Ha azok az okos emberek még a szentírás szavait is annyiféle magyarázzák, hát másfélélt hogy ne nyújtana mindegyikük arra, amire neki leginkább hasznos? — Az írás is csak beszéd, pedig tudjuk, hogy a mai világban mindenki, mihelyest száját kinyitja, saját malmára hajtja nyelvével a vizet. Az egyik könyv meg ujság azt hirdeti, hogy gazdálkodásra akar tanítani; a másik erre meg arra a mestőrségre, mindegyik pedig okosabb és jobb akar tenni: de biz én azt látom, valahányszor nagy városba megyek, hogy mindig kevesebb okosság és jószág néz ott ki az emberek-ből. Legközelebről tapasztalom pedig azt mindinkább, hogy amit a tanulatlan apák szépen összegaz-

dalkodtak, azt a tanult fiúk rútul elteközölják; pedig hisz annyi újságot olvasnak abban a kávéházban, hogy már Salamon bölcsességét is fölülbushatnák, ha az mind tudomány volna, ami azokban foglaltatik. ... Nem irhatom le egészen hosszabban mind azt, amit mondott; de minthogy ő ezt magából nem beszélt, hanem tapasztalt is hallott is sokat az ilyenekből; így gondolom sok másra nézve is üdvös lesz ezt a kérdést jól megvágni vetni, hogy ugyan miiben kelljen már erre nézve megállapodnunk.

Vajjon mi boldogítóbb hát mégis; a tanulás és olvasás által való okulás-e, vagy a nemtanulás? — Sokan hozzászóltak már e kérdéshez, s tudom, hogy szépen megoldották azt; de mikor mégis annyiféle ellenkező beszéd és tapasztalat tántorgat sok elmét, nem árt biz erről még a világ végeig is gondolkoznunk. Szóljának hozzá az értelmesebbek minél többen, majd magam is elmondom, amit Csonotos Tamásnak is elmondtam, meg még többet is, ha jut eszembe.

Addig is Isten áldása velünk.

Pusztaszeri Jeremiás.

Néhány vonás a szegedi közszellem köréből.

II.

Midőn felső Magyarország a keresztények hatalmába visszaesett, a szegediek várva várták a szabadságot; habár nem igen nagy reményeket kötöttek az új időhöz. Szóhagyomány szerint a német sereg tartá fön magának a dicsőséget, hogy a lefelé vonult magyar hadaktól különválva ő legyen Szeged elfoglalója. Szegeden egy németül tudó embert sem lehetett azon időben találni úgy, hogy a titkos követeket, midőn a nép között hintenek a szabadság megérkezésétől való hírt, senki sem értette meg. Előálltak a polgárok s kérdezték a német követeket: Jön-e a császár? Jön-e a nádor? A követek fejet ráztak. Jön-e Pálffy? Eszterházy? Több más ohajtott nevet kérdeztek, de a követek mindezen nemet bólogattak, míg végre fölkiáltott egy közlök: Ja kom Hausler und Mertzi! A polgárok elcaagták magukat a német szó fölött, s midőn csakugyar bejöttek a németek, egész komolysággal mondogatták egymásnak: Ja kum Haslia Mertzi! S mai nap kérdezzük meg a tréfás tanyai pört vagy halaszt, ha vajjon tud-e németül, megfelel rá az egyszeri szóval: Ja, ja, kum Haslia Mertzi!.

Eme fontos események nem üres tréfát, hanem valódi jellemző dolgot csináltak ama szavakból.

Csúdalatos, de ugy van! Nagy gyűlölettel viseltetünk az idegenek iránt, nem tanultuk meg nyelveket, nekik kellett a miénket megtanulniok. Mennyiben érdemelték meg gyűlöletünket, nem vitatásunk tárgya; de hogy önhasznunkért is több szeretetet mutathattunk volna irántok, bizonyos.

De vajjon bűn-e a nyíltság? Vagy nem e nyíltságunk okozta egyszerűen azt, hogy vendégszeretettünkért mitsem követeltünk? Mi nem szeretettük őket mint idegeneket, de mint embereket igen. Igaztalanok valánk önmagunk iránt; jól tartottuk a sógort; de magunknak kevés hasznót húztunk belőle, noha lehetett volna; de nem valánk haszonlesők. Erőszakot tettünk nyelvtükön s még sem tanultunk tőlök semmit. Eredeti gyerekek valánk.

Évek multával megszoktuk, megszerettük őket. Sokan letelepedtek és csöndes, békés polgárokká lettek közöttünk, s noha többnyire hazájukból, a szép Rajna tájáról hozták a kedves házi nőket, végre is közénk olvadtak. Nevüket ugyan megtartották mindmaig, néhányan még ráadás is kaptak tőlünk. Jellemük azonban annyira a miénkhez alkalmazkodott, hogy ma még csupa tréfából sém jó nekik mondanunk, hogy nevők nem magyaros.

Ismerek néhány polgárt, kik addig elemezik tősgyökeres idegen nevüket, még kistől, hogy az magyar szógyökből van származtatva. Kevés hasznót húztunk megérkezéstől, de nem akarva is szép nyereséget toltak ránk.

A németek hozták magukkal a céhrendszert s vele a kézműipart.

Tudjuk igen jól, hogy egynémely iparág már a török világban szép tért foglalt nálunk, erről azonban utóbb. Nézzük előbb a Rajna mellől hozott céheket.

A legelső céh Nagy-Szombaton keletkezett Magyarországon.

A szegedi céhek nyomban követték az elvonuló törököket. Nem mellesleg dolog tudnunk, a szegedi közszellemre mily befolyással voltak a keletkező céhek.

Az alsó osztály a kézművesekkel szüntelen érintkezésben van; de a felső és leginkább a középosztályt képező kézműveshez ereszkedik le. Az alsó osztály a középosztályt alkotó kézművesek közé toltá gyermekeit, noha emez osztály sajátságos minőségében csak is a céhekkel támadt nálunk, minthogy a céh nélküli kézművesek összekevertettek az alsó osztálybeli napszámosokkal s így leestek az alsó osztályba.

Hajóácsaink, céh nélküli köntöveseink, halászaink, a molnárok, szappanfőzők, hentesek nálunk

a kend és paraszt címmel egyszerűen minden gúny nélkül voltak illetve.

Az inént irt iparágak meglehetősen tökélyre vergődtek nálunk a személyes ügyesség alapján s elszigeteltségében esoda, hajógyárunk oly szép tért vívott ki magának.

Míg a céhekben tűzött iparágak térben keveset nyertek, az ipartörzőknek sajátságos tekintélyt kölcsönöztek és a törvény előtt becsületet.

A céhtörvények a bajorországiaktól semmiben sem tértek el. Az uralkodók által időnkint megerősítést s holmi módosítást nyertek; de lényegükben a régiak maradtak; még a legutóbbi módosítások kevés, de ugyan üdvös változást hoztak a céhekre.

Igaz, hogy neveltségek is voltak a céhszakások között, de üdvös közhasznú törvények hiával nem voltak a céhek.

A főcéhmaster nemével a hatalomnak rendelkezett a céh körébe tartozók fölött; 12 koronás talléri bírság szabása elég volt az ő és még két céhtag jelenléte; fizetésre képtelen büntésre 24 ítélet mérhető a főcéhmaster ur. Ez ugyan holmi zsarnok szint kölcsönzött a céheknek; de nem kell felednünk, mily nehéz volt a multban valamely iparágat csak iparágáig is emelünk; mily zűrzavarosan kontárkodott kiki magának.

A nemes ur nem adta fiát kézműre. Piszkos volt az s lealázó ránézve. A szegény ügyefogyottak önkényt futottak a céh számára alá s megtölt ilyenekkel a gyűlékezet.

A katona — még minden fegyverfogható ember katoná volt — nem akarta elhinni, hogy a kézmű által kezében a békés jövő fegyvere van.

Igy e téren épen nem fejlődhetünk nagyra, és nem csuda, ha az iparos szellem és békében élő német polgárokat boldog Magyarországról fogalmunk és vállalkozásra nógató szellemük időnkint körülükbe hozta.

Városunk eszerént német középosztályt nyert, s később e középosztályba törekedtek tősgyökeres magyarjaink is. Nem csuda, ha a magyar iparágak is kezdtek céheket alakítani. Ebből támadtak a magyar és a német céhek.

Előtte e százas intézmények figyelemre méltóknak látszanak, különben hogyan bírták volna magukat föltartani.

A magyar céhek közvetítőt készítettek a magyar és német elem között s egyegy kis összekocanás után szépen összebarátkoztak. A magyar céh a pört befogadta kebelébe, a német céh a magyart, s egy-szersmind utat tört neki a felsőbb körökbe.

Közszellemünk eszerént csupa összetételekből alakult; de van e ebben valami különös? Semmi csudálatos nem találunk abban, ha valamely város népe szépen összeközik.

Arad, Temesvár, Győr magyar polgársága s pörnépe szintén alá volt vetve a fajvitának, de amott a magyar elem győzelme nem volt oly tökéletes, mint nálunk.

100.

Kereskedelmi és iparmozgalmak.

Gazdasági tudósítások.

Makó, nyárelő 28-án. — Ezévi Ivánvásárunkon, mely nem volt oly látogatott, mint általában vásárunk lenni szoktak, semmi árúciát iránt nem mutatkozott nagy élénkség, mit a jelen pénzülségségen s a vásár folyama alatt is meg-megújuló esős, szeles időn kívül annak tulajdoníthatunk, hogy most a h-m-vásárhelyi s bekési vásárok egyidőben tartattak a makóiával. Szarvasmarha kevés volt a vásáron, s ami volt, illő áron kelt el: ökor párja 140—230 frt, fejőstehén 40—80 frtjával darabja; ló szintén kevés, de korántsem volt oly kereset mint néhány hét előtt; darabjának ára 50—100 frt-ta lehet. Mellesleg mondva közbámulat tárgya volt azon két szép ló, melyeken Düs zombori volt bíró ur vásárukra bejött, melyek a közelebb elfogott Szabó-féle hírneves rablókól vettek el. E rablók Perjamoson elfogatását, Düs ur s derek társai hősi bátorságát azért nem mondom el, mert az egész történet már a „Szegedi Híradó“ olvasói előtt ismeretes. Sertés sovány és javított bőven volt, de annyira nem keltek, hogy árak föl sem jeyezhető; voltak ugyan vevők, de vétel alig történt. Szalonna mázsája 18 frt; vevő erre sem találkozt. Egyébkor a keeske-méti szalonnavásárlók ezidőben meg szokták látogatni vásárunkat; most elmaradtak. Gabonáink szállóféiben. Vetéseink nagyon szépek, kivált a par-tosabb helyeken, homnét a túlságos eső lefolyhatott; a lapályos földeken van kár elég. Szénánk néhol rendszeren ronlik el; csak már a hosszas káros eső szűnnék meg, közel hat hét óta majd mindannap van bő esőnk. A sok esős szelek miatt itt-ott, főleg kövér földeken a gabona már dőlni kezd. Gyümölcsünk kevés lesz, elpusztította a tömérdek hernyó. Jövőre Pec Armin műkertész ur hernyófogási módszerével teendünk kísérletet.

r. l.

Pest, nyárelő 25-én. — Az időjárás kitisztul-tával a f. hónap 24-én pénteken tartott pesti hetivásár élénkebb volt a multkorinál s a piacokra szállított gabona és élelmiszerek áraikat nagy részben megtartá azonnal elkeltek; a buza pesti mérője 6 frt 30 kr, rozs 4 frt 12 kr. árpa 3 frt 24 kr, zab 1 frt 36

kr, tengeri 3 frt 54 kr, széna mázsája 2 frt, szalma 100 zsup 7—8 frt (keves esaté hoztatván a piacokra, a szőlőgazdák szalmát kénytelenek használni a szőlőkötéshez); liba párja 2—2½ frt, borjú darabja 12—15 frt; bárány párja 5—7 frt, szalonna mázsája 28—30 frt, zsiré 31—33 frt volt pp. — A nyári munka ideje miatt mind a tisztai, mind a fehérmegyei vidékekről kecsikön fölötté keves hal hozatott ezen hetivásárra, s e végett a hal ára föl is szökken. Komárom vidéke üzérkedő még sem kezdene halat szállítani piacunkra; pedig úgy hisszük, kik ezt megkezdének, kellő hasznukat könnyen föl-találnák. Nyári gyümölcs, bármily mennyiségben szállíttassék is a piacokra, rögtön elkel mind. Baromfi-nemlék is jó áron keltek el. Gabona és hűvelyes vetemények kevesebb mennyiségben hoztattak a szokottnál, minek oka az is, hogy a tavalyi termés fogytán van.

(P. N.)

Hasznos tudnivalók.

— Marseillei távirat szerint Said pasa a Suezcsatornán megkezdett munkálatok megszüntetését parancsolta.

— Bécsi lapok szerint új malomszervezés van kilátásban.

† Földi bolhák ellen. — Ezen nagyon ártalmas bogárfaj ellen utolag különös fogóképt találtatott föl, melyet taligaként tolnak a földeken végig. Bármily célszerűnek mutatkozik, mégis a még fiatal illett-mények részént a gépkerekek, részént a vezető lábnyomai által sokat szenvednek, sőt többször al-kalmazás után egészen eltiportatnak. Ezértől 1-ször nem minden bogarkát fog el, 2-szor a cserébogarak-hoz hasonlóan időnkint mindig új raj búvik elő a földből. Továbbá a gépet, bár nem drága, kisebb birtokosok megfelelő mennyiségben meg nem szer-zhetik még akkor sem, ha tizen tizenketten közös vételre szövetkezének. — Nagyon tanácsos lenne tehát, azon kísérletet utánozni, melyet Chatel Gy. Franciaországban tett. — A növényültetéseknél sze-rénte bizonyos esetekben meggátolható a rovarszapo-ródás. Így látták m. ében a caenai gazdák repe-vevényeiket a földibolha által megsemmisítve, és három-szori vetésre voltak kényserülve. E rovarok meg-gátolására azonban elégséges, ha a vetendő repe közé egy rész harieskát kevertünk, melyet kigyom-lálunk, mielőtt a repeknek ártana, t. i. akkor, midőn a repe levelei már akkor, hogy a földi bolhától nem féltethők. A kigyomlált harieska takarmánnyal használható, vagy a trágya közé keverhető. Valamint a repe, ugy a káposzta- és répaültetőkét nem eléggé figyelmeztethetjük ezen övszer megkisé-rtésére. — Ugylátszik, a harieska levelei keserű-ségük által a földi bolhákat a repe pusztításától visszatartják. A kender ugyane hatást gyakorolja, csakohgy annak hatása egészen más, miután nem csak semmiféle bogár nem bántja, hanem azokat különösen virágzaskor szagával öli meg. Ezáltal a férgek nem szaporodhatnak.

Szegedi tárogató.

† Nem Szegeden történt ugyan, de annyira szép és nagyszerű tény, hogy szívesen igatjuk a városunkat illető rovatba csak azért is, hogy ha netán utazói akadnának, szívóruimel folytathassuk a közlét. Négy lelkes magyar hölgy, nem elégedve meg azzal, hogy ithon a hazában minden a köz-ügyre vonatkozót, mindent, mi a nemzetiséget illeti, hön partolnak, külföldön élő testvéreinket sem fele-dék el s a Bukarestben élő magyarok nemze-tiségeének előmozdítására összesen 357 p. frtot adományoztak. Az összeg rendeltetése helyére küldetett. A négy hölgy, kiket tisztelve emlit a jelen s áldva emlitend a jövő: b. Wesselényi Ferencő, b. Wesselényi Mária, b. Bánffy Albertnő és Eszterházy Ágnes grófnő. Ha tán szeretetre-méltó olvasónőink közt találkoznék olyan, ki a főnebbi magasztos példa után indulva, hasonló tenni szándékoznék, az illető összegek átvételére és elkül-désére szívesen ajánlkozunk. Derék műkedvelőinknek is figyelembe ajánljuk ezáltal egészen idegen elem közé szorított magyar véréinket.

† Igen jó új olaszországi térképeket kapott Burger Zsigmond könyvkereskedése. A térkép színezett nyomású és részletes anyaira, hogy alig akad a hírlapolvasó helyre, melyet e térképen meg nem talál. Magában foglalja felső és alsó Olasz-országot, Isztriát és Dalmátországot az illető határ-vidékekkel egész a genfi tón, Meranon, Klagen-furton, Marburgon, Kattaron, Cettinjén, Ró-mán, Korzikán, Toulonon és Grenoblen túl. A térkép hadtani szempontból van kidolgozva, 16 hüvelyk magas, 22 hüvelyk széles. Ára 1 ujfrt. Van hozzá „Olasz esatater“ cím alatt német nyel-ven irt kortani összeállítás Olaszország történetének, különös tekintettel az 1846—1859-i időközre. Ennek ára külön 50 ujkr.

† A felső tiszasoron a Felmayerféle ház előtt a tiszpart erősítésére sarkantyú fog alkal-maztatni.

† A még ez év folytán Szeged városában véghezviendő kövezet 34,209 frt 15 krba kerül.

† A tegnap és tegnapelőtti közti éjen fűlsővá-roson ifj. Kopasz J.-nél lopási kísérlet tetetett, a gonosztevők mindazáltal elriasztattak.

7 Szabó színtársulata drámai, népszínműi és operai előadásait jövő hó 6-án kezdendi meg, bérletet nyit 16 előadásra. (Földszinti páholy 26 frt 50 kr; emeleti páholy 21 frt, zártstűk 5 frt újpénzb.) Ajánlatul nem mondhatunk jobbat, mint ha hirdménye szavai ismétlők, melyek szerint Szabó ur „minden anyagi és szellemi megfeszítésével oda törekedett, miként az általa kitűzött szent célt: nemzeti színészettünk, anyanyelvünk és szellemi művelődésünk egyik leghathatós eszközeit a vidéki legjobb erők lehető legegyszerűbb összpontosítása által képviseltesse.“ Mi nem adhatunk egyebet hozzá, mint azt, hogy tartsa meg Szabó ur mindazt, mit ígér, a közönség pedig pártolja, amennyiben az ígéretek megtartása valóban megérdemli. Ha e kettő teljesül, bizonyosan lesz alkalmunk örömeink kifejezésülk egyrészt Szabó ur lelkiismeretességére, másrészt közönségünk lelkeségére és mílpartó-lására fölött.

7 Tegnapelőtt déli 12 órakor az alsóvároson egy paprikamalomban tűz ütött ki. Hét ház lett a lángok martaléka. Derék népünk, mint mindig, mindent elkövetett, hogy a pusztító elemet elnyomja; de a tűz belülről támadván, hirtelen és észrevétlenül tört ki és a szomszéd házakat is azonnal elborította. A háztulajdonos és nője távol voltak, csak két kis gyermek őrizte a házat. Emberélet nem veszett, de két telen a lángok martaléka lön.

7 A tiszaiból ellen megkezdett háborút fájdalom, folytatnunk kell. Mult vasárnap egy ló alatt leszakadt a padló. A ló lába megsértült, de az nem a legnagyobb baj. A megijedt lovak kis hia, hogy a Tiszába nem vitték a fogatot, ezért pedig igen nagy kár lett volna, mert ilt benne két gyönyörű szép hölgy gyönyörű szép és igen terjedelmes krinolinban.

7 A vasuti indóházhoz vezető Szentháromságtuca kövezete nagyon hiányos lévén, miután egészen újból köveztetése 3000 frba kerülne, mi az ezidei kövezet költségét meghaladná: a városi tanács elhatározta, hogy az említett utca kövezetét 200 frtnyi költséggel kijavítja.

7 Nem elég, hogy Olaszországban élet-halálra verekszenek az emberek, s mint a zuáv mondta, villával eszik egymást, most már ez a rakoncátlan Maros is hadat üzent a komédiás malomnak s hullámaival annyira ostromolja, hogy sokan csakugyan félteni kezdi. Megkísértették ugyan a békés közbenjárást töltés alakjában; de, ha csak a marosi hatalomnak el nem fogy puskapora, nehezen menthetik meg kedvtőlüket legalább a szaladástól. Legszomorúbb az egészben, hogy a Maros vér- az az vizekországon lévén a Tiszával, véd- és dacviszetséget kötöttek egymással annyira, hogy még a Maros az új-szegedi népkertet fenyegeti berohanással, addig a Tisza ósvárosunk elfoglalását tervezgeti. Ennek egyébiránt majd állunk elébe ásvál, kapával, csákánnyal s ha 1854-ben nem fogott ki rajtnuk, majd csak most is kénytelen lesz visszavonulni hadművésztünk elől.

7 A tegnapielőtti tanácsülésben javaslatba hozatták, hogy a sűrűzés joga, mely eddig csak egynek adatott, ezután többegyen ruháztassék. Indítványozó azon szempontból indult ki, hogy így a verseny részént jobb sört, részént a városi pénztárba több jövedelmet eredményezend. A tanács nem fogadta el az indítványt, mert szerinte több egyén nem élhet meg városunkban sűrűzésből és a sör egyedvárságának megszüntetése rosszabb minőségű sört eredményezne.

7 A „Hölgyfutár“ hirdetései között nem gyöz hálát adni egy uriember valamelyik pesti orvosnak azért, hogy fogát minden fájdalom nélkül kihuzta. Ezt nálunk is megteszi Schindlinger orvos ur. Gyakorlatilag is beakarta bizonyítani rajtnuk, hogy valóban meg sem érzi az ember, midőn 5-6 fogát egyhuzamban kirántja; de mi megköszöntük tisztességesen a nagy szíveséget s majd csak más felebarátunkon nézzük meg a sikert.

7 Mint értesültünk, a m. számunkban közölt szép költeményt nem a képezdészek készítették, hanem a főgymnasium egyik érdeműs tanára írta a képezdészeknek, hogy igazgatójuk névpáján el-énekeljék.

Videki rövid hírek.

7 Jászberényben ifj. Bathó Ignác gyönyörű fürdőt állított a Zagyván az agyvezett Horvát-féle szigeten. Mind izén mind kényelem tekintetében a kiállítás alig hagy kívánnivalót. Mindennap zene mulatattja a számosan megjelenő közönséget. Eljen a derék ügyvéd ur, ki nem sajnált fáradságot és áldozatot, hogy szülővárosát oly mulatóhelyvel lássa el, minőnek nagy hiányát érezte. Ugyan Jászberényből értesülünk, hogy egy ottani igen szeretett jó barátunk annyira megkedvelte az önkényes vitézeket, miszerént elvonulásuk alkalmával, csakhogy még egyidőig láthassa őket, a toronyba mászott föl s annyira belemertült az elvonulók utáni nézésbe, hogy a deket sem hallotta meg, sőt az ebédről is megfeledkezett. Mikorra szive-e vagy ebédtelen szívemelléke eszébe juttatá a hazaménést, az egyházajtót zárva találta. Ott van-e még most is, vagy már kiszabadult, voltaképen nem tudjuk.

— A Maros áradásáról a P. L. a következőt írja. A vizár Temesvárott 24-kén legmagasabb ponton állt; a hegyi vidéken erős esőzések lehettek. Temesvár környéke még mindig nagy-tengerhez hasonlít. A fölveti hidakat parthoz kelle kötni, hogy tovább ne hurocolathassanak a víz által. A kár igen nagy. Tett jelentések szerint az elővárosokban viz által álmósva 27 ház, más 32 épület közel van az összedőléshez. Lugosnál is nagy felhőszakadás volt, mely a környéken 3 oláh falut egészen elmost. Mint Pécskáról jelentik, a további közlekedés a Bánsággal megszünt. A káposztás és egyéb kertek viz alatt állnak. Borzasztóan néz ki a hegy-vidék, hol a Maros foly; mondják több falu el van pusztítva. Bogrod, Aradhoz 1 1/2 órányi fekvő falu is viz alatt áll, épületeinek nagyobb része összedől.

— A kárászai gyümölestenyésztő-társulat Baranyamegyében ismét megalakult, és most már 300 tagot számlál. Jövő őszelőben szőlő- és gyümöleskiállítás tart.

T Á R C A.

Magenta.

Lapunk körülményei nem engedik, hogy elmondhassunk olvasóinknak, mikor melyik hadtest melyik várost vagy falut foglalta el; az angolok vagy franciák hol jelennek meg a tengeren; a szárdkirály és Garibaldi hol foglaltak állást; az osztrák seregek a világhírű vör-négyszögöt hogy és miként védik; ujneoznak-e a poroszok, s ha igen, merre indítják ujneozakat; mit tesz és egyáltalán tesz-e valamit a szerb szkupstina; Mahomed unokái hogyan utasítják rendre a rakoncátlanok oláhokat és mold-vákat; a monakói önálló hercegség, melynél Csongrádmegye ötvenhétszer nagyobb, ki-nek tüzen háborút; Samyl bátyót hogyan füstölték ki az oroszok föllegrárból (még eddig csak a muszka jelentést olvastuk; majd elvállik még, Samyl mit szól hozzá) sat. sat. Minderről fájdalom nem beszélhetünk, követjük mégis néhány szerkesztő-társunkat, kik a most kiváló érdekű esatatóterek leírását közlik részént francia részént hazai lapok után.

A magentai esatatórt, miután vége lön a harenak, egyik francia tudósító következőleg festi.

Eletében ma láttam először esatatórt, s nem ohajtom többé e szerenését. A festészek az öldöklő harcokat, a vértől ázott tereket művészetük segélyével szép, szelid, tetsző alakban állítják elő esatatókeiken; szép csoportokba állítják a esatatókat, s a halál ez ünnepeinek életet és mozgást tudnak adni; az arera színt, a szemnek tüzet adnak; itt nem lát a néző egyebet vitézségnél, nem érez más hatást, mint a hősiesség hatását. Azonban a esatatór, a valóságos esatatór, melyen a némaság és magányosság terjeszté ki uralmát — oh ez iszonyt gerjeszt?

A Tienon át vezetű út, melyet a Buffalóra melletti gyönyörű hid köt össze Piemonttal, tüzer és élelmezési vonatok által volt elzárva, s kénytelen valék annál fogva utamat a magentai esatatórban venni, melyet egész hosszában bejártam.

A földön még meglátszottak az ágyugolyók által szántott mely barázdák, amott szétzuzott fák, learatott gabona, rombolt kerítések; egy hang sem hallatszott a tanyákból. A mezűt, az országot, a réteket száz meg száz bornyú és esakó, sipka és tölténytartó, rongyos kabátok, mellények, ezer meg ezer rongydarab földi; itt ott látszik egy kis föld-domborlat, mely a figyelmet magára vonja; minden pillanathan egy ily dombba tűniköz a láb; a föld még nedves s helyenkint oly színe van, melyet, aki egyszer láttá, nem hamar feled el; ott egy pár ló-láb nyúlik ki a rozsl behantolt gödörből; a szőlő-tőlkről véraztatott, megmerevült rongydarabok lógnak le. Az egyetlen élő lény, kivel e magányban találkoztunk, itt ott egy paraszt ember, aki lassu léptekkel bolyong föl s alá, keresve némi véletlenül hátrahagyott zsákmányt.

Még nem temethettek el valamennyi halottat. Egy kerítés mögűtti emelbél helyen 20—30 még

ott fektűt. Minő helyzetben, minő areokkal! Néme-lyeknél a halalos küzdelem mind az arca hajtá vértűket, s innen a fejek sötét vörhenyeges kínézése, hogy távulról mind szerezsenfejeknek látszottak. Másoknál a fájdalom végyonaglása okozhatta, hogy ajkaik hátravonultak; fehér fogak kilátszottak, s úgy tetszett, mintha nevetnének a halottak.

S himn-e valaki, e mezűn eperfeleveget szedett most két asszony!

A buffalói vánház mellett roppant sokasága hevert a bornyú és töltésstáskának s egyenruhának; egymásra halmazva lehele ott látni a zuáv turbánját, a tirol vadászkatát zöld gallérjával, a granátos medvekalpagját, fehérkabátokat, vörös nadrágo-kat. —

S mind ez árverés alá került! Egy fehér kabát, piros vagy kék hajtókával, 16 kr., — az igaz, hogy egy golyó nagy lyukat fűrt rajta s egyik szárnyát barnapiros folt lépé . . .

Egy vörös nadrág bő ráncokkal, 12 kr. nem sok, de ha senki nem ad többet érte! A nadrág nem is ért többet, mert egy szaronydűfés végig repeszté. — A parasztok e holmit mind elvitték. A kinek pénze nem volt, belemarkolt a halmazba s úgy vitte el, amihéz hozzáfért, Isten nevében.

Minden bornyú és tarisznya nyitva volt s a katonák szerény pénztárainak tartalmát a világ négy része felé hordták szét. Mennyi levél, mennyi kedves, szép levél hevert itt szétzórva a földön!

Térjünk be a vánházba! Azon szobában, hol máskor az útleveleket vizsgálták, most egy öszvér hever végyonaglásaiban s ott végzi fáradságos nap-jait. A deszkafalak között nem látni egyebet egy kis szalmánál. Minden bútor össze van törve, minden falak bezuva; tükör és ablak-üvegdarabokon jár az ember. Minden szögletben sebesültek ülnek vagy fektésznek. Egy spanyolfal mögű egy lázbe-teg fogvaegósága hallik. Egy udvaron a kőfal hszeg-ban száz meg száz fegyverdarab van fölhalmozva. Mennyi meggömbült szarony, mennyi fegyver, mely egy néz ki, mintha rozsdás volna, pedig csak vör-lepi. Ott néhány elfogott katona küszködik egy darab kenyérrel. A vámpüilet s a fogadó külső négy fala golyókkal van tarkítva. Egyetlen ablaktáblát hagyott épen a véletlen. A fogadó cimertáblája át van lyuggatva, mintha szita volna.

Azonban e megható jelenetek nem hasonlítha-tók azokhoz, melyeket a magentai indóházban s magában a városokban láttam.

Itt minden házban voltak sebesültek. Az állomási épületekben a szó szoros értelmében hemzse-gtek. Aki ott járt, vigyáznia kellett, hogy vagy egy-re ne lépjen. Itt nem volt lépesópárkányzat, nem volt többé ajtó, nem látszott itt egyeb mint a festett falak. A padlózatot a hivatalos könyvek lapjai he-verték szétzórva s szétzaggatva.

Időszakonként új meg új fogolyesapatok jö-nek; bört és kenyeret kapnak, ami igen jól esik a nap borzasztó fáradsalmi után. Jeleltük, hogy egy főbbrang tisztet fogtak el. Valóban egy az indóházak szomszédos épületbe egy koei robog be. Egy ősz bájszu, izmoz, harcias alak száll ki a koei-ból; jobb karját lövés sebű meg. Két hadnagyból áll kísérte; meghagyták nekik kardjaikat. Nem

szokás lefegyverzeni az oty harcsoakat, kik ily vité-zül küzdenek.

Keresztűl megyűnk a falun, hol minden esupa rendetlenség és zavar. Belépek egy házba, hol egy sebesült katona várja, hogy elvigyek; két pajtása halva fekszik mellette. Az egyiket szuronydűfés ölte meg; ingét tépte szét, hogy sebt beköttözze; még most is ujjai között tartja a merev vászondarabot.

Mindenütt seborvosok jönnek mennek, körül-övezve fehér kötenyeikkel. Ide s tova viszik a hord-ágyakat. Minő fájódmú kiáltások, mennyi elfojtott nyögést lehele hallani, midőn e tört esontokat, e zu-zott testeket föl kelle emelni! . . . Szívem elszorul, ha csak rágonolok is. Csupán azokat hagyták hátra, kiknek jobb szolgálatot nem lehele már tenni, mint hogy nyugton hagyták őket meghalni; azokat, kik lelékeznek még, lepedőkbe takarva vitték odább.

Egy kapitányt hordágyra emeltek s a menet megindult vele. Egyszerre meg kelle állapodniok. Beállott a haláltusa, a végpercek. Még sokáig fogok emlékezni e szöke bajuszra, e félig zárt szemre, melyet elhagyott az élet szikrája. A tábori pap állott elő s megadá neki az utolsó szentséget. Mindenki levele kalpagját; mely esend állott be; a pap a haldokló ajkaira adá a sz. osztát. A kapitány segéd-tisztje térdre ereszkedik előtte, levoná ujjáról gyü-riűjét, kezeit mellén keresztbe kulesolá s a haldokló imádkozó helyzetében adá ki lelkét.

V e g y e s.

— A francia hadsereg katonáinak öltözete kissé igenis pongyolának látszik. A zuávoknak nincs tölténytartójuk, hanem a töltényeket csak sebesűkben hordják s onnét szedegetik elő esata alatt, mintha azok enkorsemegék volná-nak; a turkok meg kötény kendűt kötnek maguk elé s ebben tartják töltényüket. Most már az osztrák katonaság is könnyebben öltözve harcol.

— A Milánói községtanács elhatározta, hogy a francia esászárnak az olaszokhoz intézett kiált-ványa márvány táblára véssesek, s ezen márvány-tábla örök emlékl a milánói székesegyház belső-falába tésessék. (Wanderer.)

M u l a s s u n k.

7 Három fontos ok. — „Lehet egy pohár borral szolgálnom?“ kérdű M. asszonyaság ismerűsét, ki látogatába jött hozzá. „Kénytelen vagyok megkö-zönni — felelt ismerűse — miután három fontos ok tiltja tőlem a bort. 1) Sohasem iszom bort; 2) orvo-som megiltotta és 3) csak épen egy óra előtt két pintet ittam meg.“

Levélkosár.

A színbirálónak. — Előbb tanuljunk, aztán bírál-junk. Akkor is nem oly hangon ténk On tévé. Bírálata két okból nem közölhető: 1) Műkedvelők ellen van intézve, kik-nél már a föllepés maga érdem. 2) Nem igazosság, mert minden tekintetben megfelelték mindannak, mit józanul tőlők követelnünk lehet.

A „Tanulni ismerni rovarrellenségeidet, hogy könnyebben elbánnassál velők“ jelűes pályaműt megkaptuk.

(66—2) Házeladás. A szegedi helvét-hitvallású egyháznak Felsővárosban, zárdautcában 208. sz. a. háza szabdkézből eladó, avagy haszonbérbe kiadó; továbbá 12000 db téglája — mely kistiszaparton ifj. Szabó Antal asztalosmester házá- nál van lerakva — szinte szabad- kézből eladó. Bővebben értesít- hetni a lelkész hivatalánál, sz.-há- romszáztízben, a Sárfele-házban.	(74—1) Egy háznak beesáron alóli eladása. Glósz Mátyásnak helyben a Rókus széleni Bürgés mellett 215 négy- szög öl területen épült s biróllag a. é. 4421 for. 35$\frac{1}{2}$ kr-ra becsült háza törvényszék, f. évi 3048. sz. a. költ. végzés folytán f. évi július 25-en mint második árverési határidőn, beesáron alól is lefog a legtöbbet ígé- zőre ültetni, — mely a törvényszéki irodában eltartandó árverésre a venni szándékozók 10% bánatpénzzel ellátva megjelenhetnek.	(74—1) A szállőfürthöz címzett vendéglő a főtér felsővárosi részén, özvegy Rieger Mihálynő 6-ik sz. a. házában, f. évi november elsőjétől egy vagy több évre bérbeadandó. A föltételek nevezett tulajdonosnőnél tudakolhatók. Das Gasthaus zur Weintraupe im Ganze der Witwe Rieger auf dem Hauptplatze No 6 in vom 1. Novem- ber d. Jahres auf ein oder mehr Jahre zu verpachten. Die Bedingungen über bei der genannten Eigenthümerin zu erfragen.
--	--	---